

**הבטחת רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המזכיר
למליץ**

הארי החי פנינים נפלאים מתורתו של המהרש"ל זינץ

הגאון הפיאריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק
גיליון ש"ם, פרשת בראשית תשפ"ו

מכון לחוצאה חרשה ומפוארת
של ספרי מהרש"ל זינץ זי"ע

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org

(ב) מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. לכן נראה לפרש, שלא תאמר כי הקב"ה חפץ מעשיהם של רשעים אם עושין כדי לעשות תשובה, כי אם לא יחטאו לא יוכלו לקיים מצות התשובה, ואם כן יש לומר שהוא יתברך חפצו שיחטאו כדי שיעשו תשובה. ולזה אמר 'וירא אלקים את האור כי טוב' זהו מעשיהם של צדיקים, היינו המעשים הטובים שעושין, לא לעשות מעשה רע שישתעף ממנה מעשה התשובה, כי אין תשובה זו רצויה לפניו יתברך.

קומץ המנחה - פרשת אחרי

מדוע לא נאמר ויאמר ה' בפסוק הראשון של בראשית

שנינו במסכת אבות (פ"ה, מ"א) בעשרה מאמרות נברא העולם. בפרשת בראשית נאמר רק תשעה פעמים 'ויאמר השם', אך המפרשים ביארו שגם המילה הראשונה 'בראשית' ברא א' את השמים והארץ נחשבת כאחד המאמרות.

נשאלת השאלה, מדוע אכן אף בפסוק זה הקשור לשמים וארץ שנבראו ביום הראשון, לא נכתב גם כן 'ויאמר ה' יהי שמים' בלשון מאמר?

אלא, שלמדנו במדרש שהמלאכים נבראו ביום השני, ומדוע לא ביום הראשון? כדי שלא יטעו לומר שהם סייעו ביד הקדוש ברוך הוא בבריאת העולם. ולכן נאמר ביום הראשון 'ויהי ערב ויהי בקר יום אחד', ללמד שהיה אז יחיד בעולמו.

והנה, שנינו במסכת חגיגה, ש'מכל דיבור של הקדוש ברוך הוא נברא מלאך'. נמצא אם כן, שאילו היה נאמר בפירוש 'יהי שמים', הרי היה נברא מדיבור זה מלאך, ושוב היה מקום לטעות שמא סייעו המלאכים בבריאת העולם.

לכן בריאת שמים וארץ שהיתה ביום הראשון נעשתה במחשבה בלבד, ולא בדיבור מפורש - 'ויאמר ה'.

אף אם הגויים יעתיקו את התורה לא יעמדו על סודה

בראשית ברא וגו' (א, א).

התורה פותחת בב' - בראשית, ומסיימת בל' - לעיני כל ישראל. ויחד הן לב כנגד ל"ב נתיבות חכמה. והנה לכאורה היתה התורה צריכה לפתוח בל' ולסיים בב' שיהיו ל"ב נתיבות חכמה כסדרן. אלא שסוד עמוק יש כאן, להורות שהתורה היא בלתי מושגת - ומשום שאי אפשר לעמוד על הבנת התורה שבכתב מבלי השגת התורה שבעל פה שהיא נסתרת. ולכן צירוף ל"ב נתיבות החכמה שבתורה הוא הפוך והיא המילה בל המורה על שלילה, לומר שבל ניתן להשיג סוד התורה על ידי התורה שבכתב בלבד.

והוא שאמר דוד המלך על הגויים - **ומשפטים בל ידעום**, אף אם הגויים יעתיקו את כתב התורה, מכל מקום **בל ידעום** - לא יוכלו לעמוד על סודה, שהרי אין לה מובן בלא התורה שבעל פה המכוסה וטמונה ואותה אינם יכולים להשיג.

קומץ המנחה - דרוש לבאר סוף התורה לתחילתה

איך יעלה על הדעת שחפץ במעשיהם של רשעים

וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך (א, ד).

במדרש (ב"ר ב, ה) 'חושך' זה מעשיהם של רשעים, 'ויהי אור' זהו מעשיהם של צדיקים, ואיני יודע באיזה מהם חפץ הקב"ה, כשהוא אומר 'וירא אלקים את האור כי טוב', הרי אומר זהו מעשיהם של צדיקים.

והוא תמוה, איך יעלה על הדעת שחפץ במעשיהם של רשעים. וכבר אמרו המפרשים (עי' יערות דבש ח"ב דרוש י'): מעשיהם של רשעים - הם בעלי תשובה. ועדיין אינו מבואר כל כך, כי 'מעשיהם של רשעים' משמע מעשים של רשעים, ועוד כבר אמרו (ברכות לד,

משל ונמשל

הסיבה שאומות העולם מרובים בכמות מעם ישראל

ולמוץ, ולכן אמרו (שבת ל, ב) עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות, כי לעתיד שיהיה עולם התיקון תוציא גלוסקאות, כי התבן והמוץ הם מצד הקליפה, ולעתיד יהיה הכל מתוקן ולכן אין פסולת. והוא בחטאו פגם כל העולמות, ונתערבו ניצוצי קדושה בקליפה, עד שבעולם הזה הקליפה מרובה מן הקדושה, ולא נשאר בידו כי אם מידה אחת של חטיטין שהוא נמשל לקדושה. ולכן האומות הם רובא בעלמא, שהם מצד הקליפה וסטרא אחרא.

אך בחסדו יתברך נתן זמן לעולם להעלות הבריורים והניצוצות שנפלו בקליפה בהמשך הזמן, עד שוב ה' לשוב עלינו, וזהו פרי תכלית כל הגליות כמו שכתוב בכתבי האר"י ז"ל.

קומץ המנחה - פרשת שקלים

בזעת אפיו תאכל לחם וגו' (ג, יט).

נמשל משל לאחד שמסר לו אביו אוצרות מלאים כל טוב ומיני מגדים לרוב, והבן ברוע הנהגתו איבד את הכל, ולא נשאר בידו כי אם מידה אחת של חטיטין. ויהי כראות אביו שכבר איבד הכל, אמר לו אביו: חבל עליך על כמה אוצרות שאיבדת והפסדת, ואין לך תקנה עד שתזרע החטיטין ותזבל ותזרע ותקצור עד שתרויח כל האוצרות שהפסדת. והנה אמת שצריך לזבל ולמוץ ולקש כי אי אפשר מבלעד, אכן עיקר התכלית הוא החטיטין.

והנמשל הוא אבינו הראשון שמסר לו ה' יתברך כל אוצרות ומיני בגדים וניחוחה בגן עדן לעבדה ולשמרה, ואילו לא פגם באכילת עץ הדעת היה אז עולם התיקון כמו שיהיה לעתיד, ולא היה צריך לזבל

נפלאות המהרא"ל צינץ

דרשותיו המלהיבות

בדרשה אחרת מימי בין המצרים דיבר מעיני "מכה מהלכת בעו"ה בילדים קטנים, אבעבועות, הוא ית' יעשה עמנו לטובה אות, לשלוח תעלה ורפואות".

"עיקר דרך התוכחה הוא לעורר העם ליראת ד' ולהורות להם המעשה אשר יעשו, אין צורך לפשטים ודרושים" אמר פעם ברבים בשבת שובה. "הפשטים והדרושים אינם אלא להמשיך לב העם, בדומה לתינוק שאינו רוצה לקבל הרפואה עד יערבו בה דברים מתוקים, שיהיה מתוק לחיכו - וכן ברפואת הנפש. העיקר הוא להכניס בלב האדם יראת השם ושישבור לבבו הזונה, ולשוב בתשובה על מה שעשה".

החן וההדר שהיה יצוק בשפתותיו נסוך ג"כ על קולמוסו הנאה. הפירושים והרעיונות, המליצות והמשלים הנפלאים, אמרי שפר ודברי כבושין ותוכחות, מצטיינים תמיד ביופי נדיר מאין כמותו: "תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו". יפה קלע אל המטרה הגר"ח קרייזוויט זצ"ל, חוטר מגזעו, שקבע כי אוצר השקפותיו של רבינו אינו נופל בחשיבותו מספריו ההלכתיים.

לשיטתו אין להפריד בין שני חלקי תורה אלו, שניתנו מרועה אחד, והשפעת גומלין מקשרת ביניהן. רגילים לחשוב בטעות שבשביל ההלכה נחוץ גאון עמקן ויסודי, בעל דעה צלולה וידיעות מקיפות, אך בנוגע לאגדה סגי בבעל רגש גרידא - ואינו כן. שני החלקים, זה כזה, נרכשים בלא פחות ממ"ח קנינים שהתורה נקנית בהם, ורק לגאון אמיתי בקי בכל חדרי תורה נהירין ג"כ שבילי זוהר הרקיע של האגדה. רק לימוד ההלכה, הדורש בהירות ודיוק נפלא, כדי לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולאסוקי הלכתא מגו שמעתתא, רק לימוד כזה מסוגל להנחיל לאדם את הדרך הנכונה לקלוע אל הנקודה שבעיגול, היא נקודת האמת, גם בחלק האגדה. רק גאון אמיתי, שאינו מצטמצם בשטח מסוים גרידא, אלא סוקר בסקירה אחת את כל מלוא האופק ההלכתי בש"ס ובפוסקים, רק הוא מסוגל להיכנס בטרקלין האגדה פנימה, ולדלות ולהשקות ממעינותיה. גאון כזה היה רבינו המחבר, אשר כל רו לא אניס ליה, וטייל כבן בית "דעייל בלא בר" בכל חדרי התורה, הרחבה מני ים.

המשך בגליון הבא אי"ה

רושמי תולדותיו מזכירים במיוחד את דרשותיו הנלהבות לעזרת עניים, ובין השאר את הצעתו הידועה, שכל גביר בלקחו מלמד לבניו יצרף אליהם ילד נוסף מבני העניים ש"מהם תצא תורה".

בדרשה אחרת דיבר רתת על מדת הקמצנות שפשתה בעם, ועל אשר עינם צרה בשנים כתיקון "לעשות הוספה לעניי העיר" בהתאם לצרכיהם, בהצביעו על העובדה שלא הרויחו מצרות עין זו מאומה. "נשים אל לבנו" קרא במועד מסויים אל שומעי לקחו, "כמה ממון שקענו בעניים מרודים מימות הרעש ושערוריה של מלחמות", לא היה ספק בלבו ש"אילו היינו יוצאים ידי חובת הצדקה כראוי לא באנו למידה זו. כמו שאמרו חז"ל "זכה פרוס לרעב לחמך, לא זכה, ועניים מרודים תביא בית".

אף הוא הזהיר במלים מפורשות, כי על כל אדם נגזר כמה שיחסר מממונו, ואם הוא קופץ ידו מצדקה לעניים, בהכרח שיחסר בתנו לרופאים כשיחלה רח"ל, כפי שאמרו חז"ל במדרש "תרעא דלא פתיח למצוות אפתח לאסיא". כן נשא את משלו, לאדם שהלך לקנות סחורה במשקל, ובשעה ששקלו עבורו חמד לבו אבן אחת מהמשקלות וגנב אותה, מבלי להבין שבגלל מעשהו יקבל פחות סחורה. הנמשל: הברכה מושפעת לאדם ביחס שווה לצדקה שמוזיל מכספו, ככל שהוא ממעט בנתינת צדקה יתמעט השפע היוורד אליו, תתמעט פרנסתו חז"ל - אשרי האיש המשכיל להרבות בצדקה שמתברך יותר ויותר.

מדרשותיו עולים ג"כ פה ושם הדים קלושים של מאורעות שונים שהתרחשו בתקופתו. בדרשה אחת מערב ראש השנה הזכיר את ה"גזירה החדשה לקחת את בני" לצבא", שהיתה קשה בעיניו "ותר מכל גזירות אשר היו בימי קדם". שכן גזירות הראשונות קרבו את ישראל לעבודתו יתברך, והגזירות הרעות הללו מרחיקין את ישראל מאביהם שבשמים. והיה קורא על כך "נחשבנו כצאן טבחה", אמנם נחשבנו, נעשינו כאילו חשובים, כפי שרבים אומרים לנו "נהיה עם אחד עם שכנינו", אך למעשה מובילים את בנינו "כצאן לטבח" בחזית המלחמה, ולא עוד אלא החייל המגויס ילבש מלבושי נכרים ויתערב בגוים עד שנעשה פוחז ופוקר בכל המצוות, וסופו שאפילו לקברות אבותיו לא יבוא "וזו הקשה שבגזירות, שמאבד שני עולמות..."

פניני ישועות

התרומה שהפכה הפסד לרווח...

ייאוש מסוים, אך לא ויתר על התקווה.

אך אז התרחש הנס. לבסוף נקבעה לו פגישה, והגביר, בניגוד לכל הציפיות, נתן לו תרומה כפולה מהרגיל! כאשר ר' בחבוט יצא מהפגישה עם התרומה הנדיבה, הוא הבחין בתאריך שבו התקיימה הפגישה - ג' באייר - יום היארציית של רבינו המהרא"ל צינץ.

ר' בחבוט התרגש עד מאוד, והבין שהתרומה שתרם לפני נסיעתו לא רק פתחה לו את הדרך, אלא גם הפכה את ההפסד הגדול של הגביר לרווח עצום עבור הכולל. הוא התקשר למכון וביקש שיפרסמו את סיפור הנס הפלאי, כדי שכולם ידעו על כוחה של הצדקה וזכותו של הצדיק המהרא"ל צינץ זצ"ל.

הרה"ג ר' בחבוט, ראש כולל מכובד ומסור מבית שמש, נסע לחו"ל במטרה לאסוף כסף עבור הכולל בראשותו. לפני נסיעתו, הוא החליט לעשות השתדלות רוחנית נוספת, ובנוסף לתפילות הרבות, תרם סכום כסף משמעותי להצלחת שליחותו למכון צינץ, מתוך אמונה שהצדקה תהווה לו סגור בשמיים.

כשהגיע לארץ היעד, נאלץ להתמודד עם בשורה מרה: הגביר פטרו הכולל, התורם העיקרי שכל השליחות הייתה תלויה בו, הפסיד השנה סכומי עתק ואין לו מעשרות לתת, ועל כן לא יתרום לו כלום. ר' בחבוט ביקש להפגש עם הגביר, אך נדחה מיום ליום לפי בקשת הגביר עצמו, מה שהוסיף לחץ ודאגה לכל המצב. הוא חש

ניתן להזמין חינם את ספרי רבנו לבתי מדרש וישיבות

08-864-89-89

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום
צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו